

Podsumowanie działalności w 2010 roku

Centrum im. prof. Bronisława Geremka

W 2010 roku Centrum zaistniało, jako nowa instytucja działająca w środowisku pozarządowym i naukowym, stając się punktem kontaktowym dla instytucji i osób poszukujących informacji na temat prof. Geremka oraz problematyki, jaką się zajmował.

Fundacja prowadziła działalność w trzech podstawowych obszarach tematycznych: promocja dorobku prof. Bronisława Geremka, polska i europejska polityka zagraniczna oraz edukacja. W siedzibie fundacji została otwarta czytelnia z księgozbiorem i archiwum prof. Geremka, w której organizowane są seminaria/wykłady z dziedziny nauk społecznych. Publikacją *Bronisław Geremek: głos w Europie* zainaugurowano serię wydawniczą, w której będą publikowane teksty B. Geremka oraz nowe ważne pozycje z dziedziny politologii i nauk społecznych.

Fundacja zaistniała również w środowisku międzynarodowym. W mijającym roku rozpoczęliśmy cykl debat publicznych wokół priorytetów polskiej prezydencji w Radzie UE, współorganizowaliśmy debatę ministerialną na temat współpracy weimarskiej. Zorganizowaliśmy także pierwszą międzynarodową konferencję dedykowaną prof. B. Geremkowi.

W obszarze edukacji uruchomiony został projekt warsztatów edukacji historycznej dla młodzieży.

PROMOCJA DOROBKU I OSOBY BRONISŁAWA GEREMKA

1. Centrum Dokumentacji i Badań

Czytelnia i archiwum

W maju 2010 roku, w siedzibie fundacji otwarto ogólnodostępną **czytelnię**, zawierającą księgozbiór Profesora Geremka. Z zasobów można korzystać na miejscu, w dni robocze, w godzinach 9-17. Czytelnia liczy ok. 10 tys. tytułów. Poza prywatnym księgozbiorem B. G. czytelnia dysponuje także publikacjami ofiarowanymi przez Instytut Lecha Wałęsy, Kolegium Natolińskie, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. Ok. jedna czwarta zbiorów została skatalogowana. Na początku przyszłego roku stale uzupełniany katalog pojawi się na stronie internetowej fundacji oraz w Mazowieckim Systemie Informacji Bibliotecznej.

Przy organizacji czytelnicy pracownicy nawiązali kontakt i korzystali z doświadczeń innych bibliotek warszawskich, w tym: Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy, Biblioteki Niemieckiego Instytutu Historycznego, Biblioteki Stowarzyszenia Historyków Sztuki im. J. Białostockiego, Biblioteki Instytutu Francuskiego, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Szkoły Głównej Handlowej.

Pracownicy czytelnicy wzięli udział w dwudniowym seminarium "*Public libraries as centres for civic education in Europe*" organizowanym przez Instytut Spraw Publicznych.

Osobną część zbiorów zgromadzonych w czytelnicy stanowi **archiwum prof. Geremka**, na które składają się: wycinki prasowe, korespondencja, szkice, rękopisy, dyplomy, doktoraty honoris causa, dokumenty dotyczące działalności naukowej i prywatnej, a także fiszki biblioteczne, kasety video, płyty CD i DVD, medale oraz fotografie. Całość dokumentacji papierowej to ok. 23 metrów bieżących. Materiały dotyczące publicznej działalności prof. Geremka są udostępniane do celów badawczych i naukowych.

W połowie roku fundacja na zasadzie depozytu otrzymała od Partii Demokratycznej **dokumentację z lat 1990-1995 z archiwów partii: ROAD, UD, KLD (elementy) i UW**. Razem 44 opisane skoroszyty i 148 teczek (razem ok. 6,5 metra bieżącego) zawierających głównie dokumenty dotyczące bieżącej działalności w/w partii politycznych (sprawozdania, raporty, dokumentacja zjazdów, projekty, plany, ulotki, plakaty, kwestionariusze członków itp.). Archiwum Partii Demokratycznej jest udostępnione w całości dla osób korzystających z czytelnicy.

Pracownicy fundacji przeprowadzili **kwerendy dotyczące prof. Bronisława Geremka w archiwach polskich gazet i tygodników, radia oraz telewizji**. Zbiór ten liczy obecnie 431 artykułów z 69 tytułów z lat 1989-2004, jest w całości zdigitalizowany i dostępny w siedzibie fundacji. W przygotowaniu są artykuły z lat 2005-2010, które ukazały się w Gazecie Wyborczej. Materiały pochodzące z Telewizji Polskiej i Polskiego Radia to 3 płyty DVD: 2 godziny nagrań video oraz 1 płyta DVD z nagraniami audycji radiowych (10 godzin), w których uczestniczył prof. Bronisław Geremek lub dotyczące jego osoby.

Wśród osób korzystających z zasobów czytelnicy i archiwum znajdowały się m.in. osoby piszące prace magisterskie, jedna osoba pisząca pracę doktorską, osoby prowadzące inne prace badawcze. Ze zbiorów korzystała także Ambasada Holandii w Polsce celem przygotowania serii wykładów o myśli europejskiej prof. Geremka, Archiwum Senatu RP dla celów programu „Archiwa przełomu” oraz gimnazjum w Rosku – szkoła, która nadała imię prof. B. Geremka. Poszczególnym osobom udostępnialiśmy również zdjęcia i pojedyncze teksty.

Na zlecenie Fundacji powstał 7-minutowy film o prof. Bronisławie Geremku podsumowujący jego dokonania naukowe, działalność opozycyjną oraz dorobek polityczny po 89 roku. Film ten wyemitowano po raz pierwszy podczas międzynarodowej konferencji dedykowanej B. Geremkowi, we wrześniu 2010 w Warszawie.

Seminaria w czytelni

W 2010 roku w czytelni fundacji odbył się **cykl otwartych wykładów połączonych z dyskusją, zatytułowany *Polska: czyli prowincja?*** Wykłady wygłosili: prof. Jerzy Jedlicki, prof. Marek Ziółkowski, dr Ewa Woydyło oraz prof. Andrzej Mencwel.

W spotkaniach tych uczestniczy ok. 30-40 osób, głównie ze środowisk uniwersyteckich. Wykłady są nagrywane na nośniki audio i video. Każdy cykl wykładów będzie publikowany w formie broszury.

Działalność wydawnicza

W listopadzie 2010 roku, z inicjatywy fundacji ukazała się **książka „Bronisław Geremek. Głos w Europie”**. Jest to polska wersja „Bronisław Geremek: Une voix en Europe”, wydanej przez Fondation Jean Monnet pour l’Europe z Lozanny. Tom zawiera niepublikowane wcześniej w Polsce przemówienia B. Geremka i wywiady z nim, jak również wspomnienia o Profesorze pióra jego przyjaciół i współpracowników.

3 grudnia 2011 odbyła się promocja „Głosu w Europie” w siedzibie Gazety Wyborczej; w debacie na temat książki wzięli udział Władysław Bartoszewski, Karol Modzelewski, Adam Michnik oraz José-Maria Gil-Robles, następcą Bronisława Geremka na stanowisku prezesa Fundacji Jeana Monneta na rzecz Europy w Lozannie. Książka ukazała się w nakładzie 1000 egzemplarzy.

Drugą publikacją przygotowaną w tym roku przez fundację jest zbiór tekstów B. Geremka nt. Europy. **Zbiór ten zatytułowany „Nasza Europa”** ukaże się wiosną 2011 roku. Wydawcą będzie krakowski Universitas.

Udział przedstawicieli fundacji w wydarzeniach związanych z osobą Bronisława Geremka

- Fundacja była zaangażowana w organizację obchodów 10-lecia istnienia Wspólnoty Demokracji - międzyrządowej organizacji działającej na rzecz umacniania instytucji demokratycznych na świecie, którą 10 lat temu założyli Bronisław Geremek, ówczesny minister spraw zagranicznych RP i Madeleine Albright, sekretarz stanu USA. Podczas uroczystych obchodów, które odbyły się w dn. 2-4 lipca 2010 r. w Krakowie wręczona została **Nagroda im. Bronisława Geremka za wybitne osiągnięcia w promowaniu demokracji** (prezes Zarządu Centrum zasiada w kapitule Nagrody). Laureatem wyróżnienia został opozycjonista kubański José Conrado Rodriguez. W uroczystości wzięli udział m.in. Hilary Clinton, Madeleine Albright, Radosław Sikorski.
- Przedstawiciele fundacji uczestniczyli w uroczystości wręczenia pośmiertego wyróżnienia dla prof. Bronisława Geremka za wybitne zasługi dla polskiej demokracji. **Nagrodę Peryklesa** po raz drugi przyznało Stowarzyszenie na Rzecz Demokracji. We wrześniu, w 21 rocznicę utworzenia pierwszego niekomunistycznego rządu odebrał ją Marcin Geremek.

- Przedstawicielka fundacji uczestniczyła w **uroczystości nadania imienia prof. Bronisława Geremka szkole podstawowej i gimnazjum** w miejscowości Rosko, w województwie Wielkopolskim.
- Fundacja została zaproszona do udziału w **tygodniowym wyjeździe do USA** zorganizowanym przez Forum Dialogu Między Narodami oraz American Jewish Committee dla polskich liderów opinii publicznej zainteresowanych tematyką stosunków polsko-żydowskich.
- Udział przedstawicielki fundacji w wyjeździe studyjnym do Brukseli (13-15.12.2010 r.) na zaproszenie Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce, który miał na celu nawiązanie kontaktów pomiędzy polskimi think tankami oraz instytucjami europejskimi, a także zapoznanie się z działalnością instytucji unijnych po wprowadzeniu Traktatu z Lizbony.

Program Centrum Dokumentacji i Badań ma charakter permanentny.

POLITYKA ZAGRANICZNA

2. Międzynarodowa konferencja dedykowana prof. Bronisławowi Geremkowi *Europe and the United States in a Changing World*.

Jednym z głównych celów fundacji jest zachowanie i kontynuacja dorobku profesora w dziedzinie polityki międzynarodowej. W mijającym roku zainaugurowaliśmy program dorocznych konferencji poświęconych najważniejszym wyzwaniom europejskiej polityki zagranicznej. Konferencja pod tytułem *Europe and the United States in a Changing World* koncentrowała się na problematyce stosunków transatlantyckich. Odbyła się w dniach 16-17 września 2010 roku w Pałacu na Wyspie, w Łazienkach Królewskich w Warszawie.

Przygotowania do konferencji rozpoczęły się w styczniu 2010. W konferencji uczestniczyło 147 osób. Wydarzenie zgromadziło wybitnych specjalistów dziedziny polityki międzynarodowej z Polski, Europy, USA i Rosji. Wykład otwierający wygłosił prezydent RP Bronisław Komorowski oraz Adam Michnik.

W czterech panelach dyskusyjnych wzięli udział goście zagraniczni, rolę moderatorów objęli eksperci z Polski: Aleksander Smolar oraz byli ministrowie Spraw Zagranicznych Daniel Rotfeld, Dariusz Rosati oraz Włodzimierz Cimoszewicz. Tematami dyskusji były łączące oba kontynenty wspólne interesy i wartości, wymiar gospodarczy i militarny współpracy transatlantyckiej, a także możliwe scenariusze rozwoju relacji pomiędzy Europą i Ameryką.

Patronat medialny nad konferencją objęły „Gazeta Wyborcza” i tygodnik „Polityka”. Informacje o wydarzeniu ukazały się w dwóch ogólnopolskich kanałach telewizyjnych, w prasie (w formie przedruków niektórych wystąpień i wywiadów z panelistami) oraz na kilku portalach informacyjnych. Zapis wideo i audio konferencji jest dostępny na stronie internetowej Fundacji.

Międzynarodowa konferencja na temat polityki zagranicznej jest projektem cyklicznym. W 2011 r. będzie dotyczyła stosunków Europa-Rosja.

3. Wizyta studyjna 11 osobowej grupy młodych liderów organizacji pozarządowych z Białorusi

Celem tego projektu było zapoznanie białoruskich gości z polskimi doświadczeniami okresu transformacji oraz powstawania społeczeństwa obywatelskiego po '89 roku. W programie uczestniczyły młode osoby (do 35 roku życia) reprezentujące demokratyczne inicjatywy społeczne i polityczne na Białorusi. Istotną częścią programu w Polsce był udział w konferencji *Europe and the United States in a Changing World*.

Wizyta odbyła się w dniach 12-18 września 2010. Białoruscy goście odwiedzili warszawskie organizacje pozarządowe, media oraz wyższe uczelnie. Spotkania odbyły się m.in. w Sejmie RP, Fundacji

im. Stefana Batorego, Fundacji Helsińskiej, telewizji Belsat oraz w redakcji Gazety Wyborczej. Fundacja zorganizowała także jednodniowy wyjazd do Płocka, gdzie odbyły się spotkania w instytucjach samorządowych oraz lokalnych mediach.

Rekrutacja do udziału w projekcie odbyła się drogą otwartego konkursu z pomocą białoruskiego partnera *Stowarzyszenie Demokratycznych NGO's Białorusi* (rekomendowanego przez Fundację Stefana Batorego). Rola organizacji partnerskiej polegała na dystrybucji ankiet zgłoszeniowych oraz organizacji rozmów kwalifikacyjnych w Mińsku, w których uczestniczył pracownik Fundacji.

Projekt o podobnym charakterze jest planowany w przyszłym roku dla młodych liderów z Rosji.

4. „Nowa Dekada, Nowa Europa” – cykl debat publicznych

Rok przed objęciem przez Polskę prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, w partnerstwie z instytucjami pozarządowymi krajów Trójkąta Weimarskiego - Ośrodkiem Kultury Francuskiej przy Uniwersytecie Warszawskim oraz Fundacją im. Friedricha Eberta w Warszawie, rozpoczęliśmy cykl otwartych debat poświęconych priorytetom polskiej prezydencji.

W panelu zasiadają mówcy z Polski, Francji i Niemiec (pierwsza debata miała charakter bilateralny, polsko-francuski).

W 2010 roku odbyły się 2 debaty:

1) *Czy europejska polityka bezpieczeństwa i obronności jest możliwa?* - 14 czerwca 2010 r. otwarcie debaty przez Ministra Obrony Narodowej Bogdana Klichę.

2) *Ku Europejskiej Wspólnocie Energetycznej XXI wieku?* - 29 października 2010 roku. Wykład wprowadzający wygłosił Przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek.

Debaty odbywają się w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. W spotkaniach uczestniczy ponad 100 osób, są to głównie studenci, przedstawiciele środowisk naukowych i think tanków. Wszyscy goście mają możliwość uczestniczenia w dyskusji z panelistami.

24 stycznia 2011 odbędzie się trzecia debata pt. *Budżet UE w dobie kryzysu*, a na wiosnę 2011 planowana jest kolejna o polityce rozszerzenia i sąsiedztwa.

Zapis debat w formie wideo znajduje się na stronie internetowej fundacji.

5. Debata Weimarska

1 lutego 2010 Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz fundacja Centrum. im. prof. B. Geremka zorganizowały seminarium dla przedstawicieli polskich think tanków pt. *Weimarska wizja działań Unii Europejskiej na najbliższe pięć lat*. Uczestniczyli w nim ministrowie ds. europejskich Polski, Francji i Niemiec – Mikołaj Dowgielewicz, Pierre Lellouche oraz Werner Hoyer. Spotkanie odbyło się w Pałacyku Przeździeckich w Warszawie. Moderatorem spotkania był Konrad Niklewicz.

EDUKACJA

6. Program stypendialny *Przez Współczesność do historii – warsztaty historyczne im. prof. Bronisława Geremka*

Fundacja uruchomiła program wspierający zdolnych uczniów zainteresowanych szeroko pojętą tematyką historii współczesnej poprzez cykl warsztatów oraz wypłatę miesięcznego stypendium. Naszym celem jest zainteresowanie młodych ludzi procesami społecznymi i politycznymi, które kształtują obecną Polskę, Europę i świat. Bieżące, ważne wydarzenia polityczne, społeczne, gospodarcze są punktem wyjścia do dyskusji na temat procesów historycznych, które do nich doprowadziły.

Trzon projektu stanowią **interaktywne, oparte na dyskusji zajęcia prowadzone przez historyka-pedagoga**. Projekt jest skierowany do młodzieży z apetytem na wiedzę i motywacją by ją zdobywać, pochodzącej z rodzin, których sytuacja materialna nie wykracza poza średnią krajową. W czasie trwania projektu obejmujemy opieką uczniów szkół gimnazjalnych, oferując im **cykl zajęć oraz miesięczne stypendium w wysokości 200 zł miesięcznie**.

Wiosną 2010 roku prowadziliśmy pilotaż programu, który posłużył do uruchomienia całorocznej edycji projektu. Podczas pilotażu uczniowie z warszawskich gimnazjów brali udział w warsztatach historycznych, udali się na dwudniowy pobyt do Gdańska, gdzie zorganizowano im spotkania z uczestnikami strajków w stoczni. Podczas uroczystości zakończenia pilotażu mieli okazję spotkać się i debatować z prezydentem Lechem Wałęsą.

We wrześniu 2010 r. przeprowadzono nabór do pierwszej edycji programu. Uczestnicy zostali przyjęci na podstawie kwestionariuszy oraz rozmowy z Komisją, w skład, której wchodził przedstawiciel Fundacji oraz historyk prowadzący zajęcia. Od października 2010 fundacja realizuje program w dwóch grupach wiekowych: dla uczniów drugich klas gimnazjalnych zajęcia o tematyce globalnej oraz dla uczniów klas trzecich o tematyce europejskiej.

W projekcie uczestniczy 19 osób. Przykładowe tematy zajęć to *Stany Zjednoczone – źródła ich potęgi we współczesnym świecie; Konflikt arabsko-izraelski – zderzenie cywilizacji?; Chiny – supermocarstwo XXI wieku?; grupa europejska: Niemcy – enfant terrible Europy w XX wieku?, Rosja – Europa czy Azja?* Warsztaty nie powielają programu szkolnego i mają inny charakter niż lekcje. Współpracujący z fundacją historyk prowadzi je w formie seminaryjnej, co oznacza, że uczestnicy są zobowiązani do przeczytania kilkunastu/kilkudziesięciu stron tekstu dotyczącego omawianej w danym tygodniu problematyki (np. Samuela Huntingtona *Zderzenie Cywilizacji* lub Marka Leonarda *Zrozumieć Chiny*). Zajęcia poświęcone są dyskusji nad przeczytanym tekstem, przy udziale nauczyciela jako moderatora oraz poszukiwaniu źródeł bieżącej sytuacji w historii poszczególnych regionów świata.

Fundacja zamierza zaprosić do udziału w projekcie osobistości życia publicznego oraz świadków historii.

Elementami programu są również: weekendowy wyjazd integracyjny mający na celu zapoznanie i integrację uczestników projektu (odbył się na początku października), indywidualne spotkania ewaluacyjne przed zakończeniem cyklu, oraz wyjazd do Brukseli.

Uroczystość zakończenia programu odbędzie się w obecności Prezydentowej RP, Pani Anny Komorowskiej.

Projekt trwa od września do czerwca. Co roku planujemy uruchamiać nową edycję.

Pozostałe działania Centrum

- **Fundraising.** W 2010 roku fundacja poszukiwała nowych źródeł finansowania, zarówno wśród instytucji publicznych, jak i sponsorów prywatnych
- **Promocja fundacji.** Stworzyliśmy profesjonalną stronę internetową w wersji polskiej – wersja angielska i francuska w przygotowaniu. Zaprojektowaliśmy broszury i materiały informacyjne – ściankę konferencyjną, roll-up’y oraz film dokumentalny na temat prof. Geremka i działań fundacji.
- **Posiedzenia rady fundacji.** W 2010 roku Rada Fundacji zebrała się dwukrotnie – w lutym oraz w grudniu. W czerwcu w trybie obiegowym zostało zatwierdzone sprawozdanie merytoryczne i finansowe za rok 2009.

Przygotowania projektów do realizacji w 2011r.

- Cykl debat poświęconych Rafałowi Lemkinowi – wielkiej, lecz zapomnianej postaci polskiej i światowej historii, prawnikowi, autorowi pojęcia ludobójstwo, „bohaterowi ludzkości”, doradcy podczas procesów norymberskich, twórcy Konwencji ONZ w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa. Cykl trzech dyskusji Fundacji im. prof. Bronisława Geremka stawia sobie za cel przybliżenie oraz popularyzację jego dokonań poprzez umieszczenie koncepcji Lemkina w kontekście współczesnych debat dotyczących polityki międzynarodowej.
- Stypendia dla studentów kierunków humanistycznych. Projekt przygotowywany z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności oraz Fundacją PZU.